

Le eno je potrebno

»Govorimo raje kaj bolj veselega.« – Res?

Sem medicinska sestra in vsak dan se srečujem z umiranjem in smrtjo. Za mnoge to pomeni strah in bežanje, za mene pa je privilegij. Nekdo je nekoč zapisal: »Prav tako kot je veličasten prihod človeka na ta svet, prav tako je veličasten njegov odhod. In privilegij je, če nam je dovoljeno biti tisti »angel«, ki je takrat prisoten ob človeku.«

Ljudje večinoma umirajo v bolnišnicah in v domovih za stare, čeprav bi večina ljudi želela umirati doma ob svojcih. Veliko stvari botruje premajhni skrbi za umirajoče, strahu, da bi se o smrti govorilo. Danes ljudje odrivamo misel na smrt in umiranje, a je škoda, saj je to edina stvar, ki jo bo sleherni med nami prav gotovo doživel. Verjamem, da večina ljudi ni večjih negovanja umirajočega in je to zanje zelo naporno ali celo nemogoče zaradi službenih obveznosti, bolezni ... Škoda pa je, da nas je strah sedeti ob umirajoči mami, očetu ... in jih držati za roko. Škoda je, da ne zmoremo prisluhniti umirajočemu, ko nam želi povedati, kaj si želi v svojem umiranju ali ob svoji smrti. Ponavadi so zavrtnjeni z besedami: »Ah, kaj pa govoriš? Govorimo raje kaj bolj veselega.« Umirajoči začuti, da je v svojem umiranju sam, da nima sogovornika. Nikomur ne more spregovoriti o svojih strahovih in željah, o tem, kaj občuti, o tem, da se morda sprašuje, kaj se bo dogajalo z njim, prav tako pa tudi s tistimi, ki jih pušča za sabo. Fässler-Weibel pravi, da ob smrti ljudje onemijo. Ne vedo, kako naj se obnašajo, kaj naj govorijo, ne povedo, kaj čutijo, potrebujejo, mislijo. Čim bolj se bliža smrt, toliko bolj so ljudje nemi. Glavna želja umirajočega pa je, da bi ga razumeli, mu stali ob strani, ga podprli in poslušali. Ne potrebuje nasvetov, pač pa sogovornike, s katerimi se lahko pogovori.

In ker nas je smrti strah, pogosto želimo podaljšati življenje umirajočega tudi z nekoristnimi preiskavami in posegi. Kljub novim znanstvenim

dognanjem nekatere bolezni ostajajo neozdravljive, slej ko prej se staro telo iztroši in moramo se soočiti s smrtjo. Morda je smiseln razmislek in pogovor o morebitnem pošiljanju v bolnišnico, o uvajanju sond in raznih pregledov že prej, ko človek še zmore odločati sam o sebi. Velikokrat se umirajočega pošilja v bolnišnico proti njegovi volji, ker ne zmore več z besedami sam izraziti svojih želja, prej pa se o tem nikoli ni z nikomer pogovarjal.

Tudi v bolezni, starosti in umiranju je človek lahko koristen za druge; koristen na način, kako prenaša težo življenja, starostne tegobe, bolezni, kako in koliko je pripravljen odpuščati in kakšen je v svoji nemoči – kako se poslavlja od življenja. Otrokom in drugim spremljevalcem se najbolj vtisne v spomin dober zgled človeka ob smrti. Sprejemanje končnosti življenja in upoštevanje naloge starega človeka po življenjskem obračunu ter ureditvi odnosov in lastnine nam pomaga, da v življenje umirajočega vnesemo vsebine, ki mu pomagajo in omogočajo izpolniti to njegovo zadnje poslanstvo.

Želim si, da bi imeli ljudje pogum ostati ob umirajočem in da starost, bolezen, nemoč in smrt ne bi bili več tabu tema. Želim si, da bi znali spregovoriti o teh stvareh, dokler imamo čas, ne pa kasneje obžalovati vse neizrečeno in ugibati, kaj bi si naš pokojni svojec želel. Za konec pa še misel:

»Stara drevesa imajo sicer onemogle veje, vendar premorejo tudi posebno lepoto, ki izhaja iz vseh izkušenj in občutenj življenja, ki so si jih pridobili skozi leta. Tako imajo posebno lepoto tudi oni, ki na koncu svojega življenja delajo življenjski obračun in upajo, da bodo razumljeni in sprejeti.«

Tadeja Gnezda

SVETNIKI – BOŽJI PRIJATELJI

Sv. Stanislav Kostka

Stanislav se je rodil leta 1550 na Poljskem, isto leto kot je pri nas izšla prva slovenska knjiga. Imel je tri brate in sestro. Oče je bil plemič in vojaški poveljnik. Zapičil si je v glavo, da mora Stanko postati visok državnik, najmanj diplomat.

Zaradi tega ga je čakala velika preizkušnja, ko je z bratom Pavlom in vzgojiteljem odšel na Dunaj, kjer sta

začela veseljačiti in popivati. Stanislav pa je molil, veliko molil, kar pa je brata pogosto razjezilo in je brata tudi pretepel in se iz njega norčeval. Ob hudi bolezni je sklenil, da bo postal duhovnik, preoblekel se je v kmečkega fanta in pobegnil z Dunaja. Brat je za to hitro zvedel in na konju oddirjal za njim, vendar ga ni prepoznal. Prispel je v Rim in se zatekel v samostan. Prejel je očetovo pismo, kjer je zapisal, da je umazal plemiško čast, ko se je kot kmet in berač klatil okrog in da ga bo poiskal, dal vkleniti v verige in vreči v ječo, kjer ne bo videl sonca. Stanislav se je zjokal zaradi očetove trdosrčnosti. Odgovoril pa mu je takole: »Spoštovani oče. Sporočam vam, da se ničesar ne bojim. Za Jezusa in Marijo rad vse potrpim. To mi bo v največje veselje.«

V samostan je prišel visok predstojnik, ki je mlade redovnike spodbujal, da bi vsak dan živeli tako, kot da bi bil tisti dan zadnji v njihovem življenju. Stanislav pa je rekel: »Upam, da bom praznik Marije Vnebovzete obhajal med svetniki.«

Stanislav Kostka je bil velik častilec Matere božje. Nekega dne ga je res stresla mrzlica: »S te postelje ne bom več vstal,« je rekel svojim prijateljem. In tako se je res zgodilo. Umrl je leta 1568, na praznik Marijinega vnebovzetja, star šele osemnajst let. Ko je brat Pavel prišel, da ga odpelje v ječo, se je lahko samo še zjokal na njegovem grobu, vzgojitelja pa je dogodek tako pretresel, da je življenje takoj spremenil in postal duhovnik.

Kratko je živel, a je dopolnil veliko let. Postal je zgled redovnim novincem, zavetnik učeči se mladini, umirajočim in takim, ki so v nevarnosti za življenje.

Vzeto iz Svetniki, božji prijatelji
Leonida

LITERARNI KOTIČEK

Tvoj obraz - zapis življenja

Na tvojem obrazu ni ličila.
Na tvojem obrazu je guba smeha
in guba trpljenja.
Na tvojem obrazu so gube življenja!
Gledam te gube in se sprašujem:
»Ti je življenje več vzelo
ali več dalo?«

Oh, najbrž bilo je vsega po malo!

Hlebec kruha

O, blagoslovljeni kruh iz Božjih rok.

Tvoj vonj napolnil je vso hišo.

Dan za dnem na naši mizi se boš daroval

za našo jed in zdravje,

dokler ne izgineš ves.

O, blagoslovljeni kruh,

poveži nas ob mizi

in daj nam razumeti,

da siti nas ljubezen Božja.

Da spoštljivo bomo vzeli

v roke svoje kos od tebe,

z mislijo na lačne vse.

Ti daj nam moč za vsakdanje delo,

da roke naše bodo še marljivo orodje vzele,

zemljo preorale,

sejale, plele, varovale,

žele in sadove pobirale,

da spet ugnetem hlebec nov –

z ljubeznijo,

za vso družino!

(Ob hlebu pravkar pečenega kruha)

Tadeja Gnezda

SPOMINSKE DROBTINICE

Predzadnji torek v mesecu oktobru – kostanjev torek

Kako bi popestrile torkovo popoldne, smo premišljevale voditeljice skupin. Kljub sušni letini in pomanjkanju kostanja smo se odločile, da bi kar nadaljevale z vsakoletno tradicijo in organizirale kostanjevo popoldne. Naša prizadevna Mateja je nabavila kostanj, ga skuhalo in začelo se je veselo druženje. Kdor je zmogel, je sam lupil kostanj, ostalim smo pomagale voditeljice. Ob pripovedovanju zgodbic iz mladih let in običajev, ki so takrat veljali, smo se »sladkali« z vročim

kuhanim kostanjem. Seveda je ob tem zelo prav prišlo nekaj kapljic »ta domačega«, kakor pravimo doma pripravljenemu vinu, da se je kostanj v želodčkih lepo »usedel«. Tudi peciva ni manjkalo. Vse skupaj je bila prava podlaga za klepet in potem za ubrano petje narodnih pesmi ob spremljavi harmonike. Naša voditeljica Sonja, kateri je harmonika lepo

zaigrala šele v zadnjem času, se je izkazala kot odlična glasbenica in popestrila popoldne vsem štirim skupinam. Naše prijateljice iz Doma so bile zadovoljne in vesele, da so se za nekaj ur razvedrile ob spominih na čase, ko so same kuhale, pekle in delale razne dobrote iz kostanja.

Bog daj, da bo takih ur čim več. Tako bodo z raznimi dogodki, šalami in pesmimi prinesle dobro voljo in veselje vsem prebivalcem Doma.

Anamarija Maček

Z glasbo okrog sveta

V sredo, 3. 10. 2012, nas je obiskal glasbenik Andrej Stermecki. Skupaj z varovanci Doma Marije in Marte smo se otroci Oranžne, Zelene in Modre sobe odpravili v Jožefovo dvorano, kjer nas je pričakala polna miza različnih inštrumentov in oblačil iz različnih celin. Gospod Andrej je otrokom in varovancem predstavil zanimive zvoke in oblačila, v katere so bile uprte oči otrok in odraslih. Tudi zaposleni smo z navdušenjem opazovali in poslušali glasbo.

Boža

STARI OBIČAJI - ŽGANJEKUHA

V preteklih časih so ljudje spoštovali doma pridelano sadje, ki ni vsebovalo raznih kemikalij, ki pridejo vanj z novodobnimi škropivi. Sadje je bilo, kakor temu zdaj pravijo, biološko pridelano.

Kmetje so najboljše sadje ponavadi prodali, iz manj kakovostnega pa so stiskali sadno vino, ki so ga imenovali mošt. V vročih dneh so si z njim preganjali žejo in ga tudi prodajali ter imeli za delavce, ki so jim pomagali pri delu na kmetiji. No, iz slabega sadja pa so ponavadi kuhali šnops,

kakor so po domače rekli žganju. S tem opraviom pa je bilo povezanih tudi precej običajev, ki pa niso bili vedno najlepši in vredni posnemanja! Sadje slabše vrste, ki ni bilo za prodajo in je ponavadi samo popadalo z drevja, so stolkli ali, kjer so imeli mlin za sadje, zmleli in potem v čebrih in kadeh imeli toliko časa razredčeno, da se je sadni sladkor spremenil v alkohol. Tedaj se je šele pričelo pravo delo, kuhanje šnopsa so temu rekli. Mešanico, ki se je godila v kadeh, so kuhali dvakrat. Kuhali so v bakrenih kotlih, ki so se pokrili s prav tako kapo, iz katere so šle cevi skozi hladno vodo v zraven stoječem sodu, da so se hlapi spremenili v tekočino. Prvič so kuhali močnik, tako so rekli sadni brozgi, da so dobili siratko; ko so to še enkrat prekuhali, so šele dobili pravo žganje. Seveda so se tistemu, ki je kahal žganje, radi pridružili razni »pomagači«, pa ne toliko zato, da bi mu pomagali pri delu, temveč da so lahko pokušali na novo pridelano žganje. Včasih se je celo primerilo, da so ga bili želodci in glave polni, litri pa so ostali prazni! No, to je bilo res le včasih! Drugače pa so kmetje žganje prodali, da so tako prišli do nekaj denarja, ki ga je v tistih časih vedno primanjkovalo. Seveda je družčina, ki se je zbrala na žganjekuhi, včasih tudi zapela, čeprav so ljudje vedeli povedati, da petje ni bilo ravno blagoglasno in pesmi ne ravno najprimernejše za vsa ušesa. Ženske, razen redkih izjem, niso bile navdušene nad omenjenimi obredi in so žganje tako rekoč sovražile, še posebno, kadar so ga njihovi možje imeli poln želodec in glavo! Žganje iz jabolk so imenovali sadjevec, kuhali pa so ga tudi iz sliv, hrušk, tepk, češenj, celo iz bele pese in divjega krompirja. Nekateri so zelo cenili žganje iz brinovih jagod, brinovec. Tega so imele celo ženske za domače zdravilo! Baj je znalo urediti prebavo in pregnati ščipanje v želodcu in trebuhu. Zdaj ljudje raje pijejo umetne pijače, zato žganje nima cene in pravijo, da se ga ne splača kuhati in da so več vredna drva, ki zgorijo pod kotlom, kot pa bi dobili za žganje. Zato pa večina domačih jabolk zgnije kar pod drevesi! Časi se pač spreminjajo! Da žganje škoduje zdravju, se je že pogosto slišalo in najbrž je res tako, posebno, če človek ne pozna prave mere; toda tudi vse tiste umetne pijače, ki imajo razna sloveča imena, niso nedolžne, najbrž še manj kot domače žganje!

Kakšnih lepih in posnemanja vrednih običajev pa žganjekuha Slovincem ni podarila in če bodo odslej iz sadja raje kuhali marmelado in pridobivali sokove, ljudem prav gotovo ne bo škodilo!

Ivan Malavašič

AKTIVNOSTI V NOVEMBRU

MEDGENERACIJSKE SKUPINE

- ❖ BETANIJA: sreda ob 15. uri v delovni terapiji
  - ❖ EMAVS: torek ob 15. uri v delovni terapiji Doma Marte
  - ❖ MARIJA: torek ob 15. uri v jedilnici Doma Marije
  - ❖ MARTA: torek ob 15. uri v II. nadstropju Doma Marije
- PONEDELJEK, SREDA, PETEK ob 7.10: telovadba v Domu Marije;
TOREK ob 9. uri: vaje za spomin v kapeli Doma;
ČETRTEK ob 9. uri: ustvarjalna delavnica v delovni terapiji;
SOBOTA ob 10. uri: druženje s skupino Nazaret;
SREDA, 7. 11. 2012, ob 9. uri: obisk otrok iz vrtca;
ČETRTEK, 8. 11. 2012, ob 9. uri: stanovalci pripovedujejo v vrtcu;
PETEK, 9. 11. 2012, ob 16. uri: martinovo v Jožefovi dvorani;
SREDA, 14. 11. 2012, ob 9.15: bralna urica s knjižničarko;
SREDA, 21. 11. 2012, ob 9. uri: obisk otrok iz vrtca;
ČETRTEK, 18. 10. 2012, ob 19. uri: predavanje v Jožefovi dvorani;
SREDA, 28. 11. 2012, ob 9.15: bralna urica s knjižničarko;
ČETRTEK, 22. 11. 2012, ob 9. uri: stanovalci pripovedujejo v vrtcu;
PETEK, 30. 11. 2012, ob 14. uri: praznovanje rojstnih dni stanovalcev;
PETEK ob 10.30: sv. maša v kapeli Doma;
NEDELJA ob 10. uri: sv. maša v župnijski cerkvi.

*Meni pa je dobro,
da sem blizu Tebe, moj Bog.*

Ps 73,28

MARIJANA KOGOVŠEK

Blagor vam, ker ste se že tukaj veselili srečne večnosti.

Kdo pozna nasprotje?

Za vsak tukaj predstavljen izraz obstaja nasprotje, kot na primer: ogenj – voda ali črno – belo in tako dalje. Oglejte si, prosim, seznam spodaj. Kolikor hitro morete, poskusite najti nasprotje vsakemu izrazu.

TEŽEK

SVETEL

POLETJE

SPOČIT

MAČKA

LAHEK

LEP

ČIST

UTRUJEN

KONEC

STAR

ZIMA

MOŠKI

GRD

ZAČETEK

NIZEK

TEMEN

MLAD

ZAPRT

ODPRT

UMAZAN

ŽENSKA

VISOK

PES

Poiščite še druge besede in poskusite najti njihova nasprotja. Igrajte to besedno igro tudi z vašimi prijatelji, znanci, vnuki ...

SMEJALNICA

- ▶ Sosed vpraša soseda: Si bolan? – Ne, kar dobro se počutim. – Ne laži, saj sem te videl v lekarni. – Ta je pa dobra! Če bi me videl na pokopališču, bi pa rekel, da sem mrtev.
- ▶ Med nedeljsko mašo se je ulila ploha. Med pridigo je župnik kot znamenje časa takole uporabil: Poglejte, kako je Bog dober, mi smo pri maši, on pa je poskrbel, da so naši avtomobili oprani.
- ▶ Mali Janezek je v bolnici videl Boga, ko je ležal na operacijski mizi. Mimo pride medicinska sestra in mož v belem. Pa pravi sestra: Moj Bog, kakšni mandlji! – Potem je zaspal.
- ▶ Kolega vpraša svojega soseda: Si zadovoljen v službi? Slišim, da si kuhar, a res? – Ja, za enkrat kar gre, le težko je. Nas je več, upam, da bo šlo. – Ja, kaj pa vsak dan kuhate? – Asphalt.
- ▶ Gospod z dežele pride v mesto. Sreča dečka in vpraša, kje se pride v Vodnikovo ulico. – Vem, pa ne povem. – No, ti pa nisi priden, ne boš prišel v nebesa! – Vi pa na Vodnikovo ulico ne.

Zapisala Franciška Jakša